

GRECO, GOYA, MUNKÁCSY A MAGYAR KÖZÖNSÉGÉ

Műkincsek vándorújáról beszél Csánky Dénes kormánybiztos

Hűvös falak között forró művészetszeretettel beszél Csánky Dénes kormánybiztos, az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum főigazgatója azokról az eredményekről, amelyeket bölcs kormányintézkedésnek köszönhetünk. A zsidók műkincsei állami tulajdonba kerültek, s ezzel az idegen kiváltságosok rejtett kincsei — közkincsek lettek.

A kormánybiztos-főigazgató a Magyar Ünnepek munkatársának kérdéseire a nagy művészetbarát, az Európa-hírű szakember készségével válaszol. Először azt kérdeztük, hogy vajon mi a jelentősége ennek az intézkedésnek?

— A magyar kormány rendelete tulaj-

Csánky Dénes kormánybiztos

donképpen nem egyéb, mint a műkincsek sorsában állandóan lejátszódó folyamat meggyorsítása — mondja a kormánybiztos. — Figyeljük csak meg, hogy az idők során a legkiválóbb műkincsek vásárlás, vagy hagyományozások révén elébb-utóbb végül nagyrészt a múzeumokban állapodnak meg. A kormány rendelete értelmében most a zsidók műkincsei köztulajdonba jutnak. Így legközelebb a nyilvánosság elé kerülnek

Munkácsy Mihály: Köpülő asszony

olyan műkincsek, amelyek eddig csak nehezen és csak a „kiválasztottak“ számára voltak megközelíthetők.

— Melyek voltak közöttük a legfontosabb műgyűjtemények?

— Sok kiváló gyűjteményt sorolhatnék fel. De megelégszem azzal, hogy a festményeket tartalmazók közül Herzog báró örökösieit, Hatvany Ferenc báróét és Wolfner Gyuláét említem. A Herzog-gyűjteményt régi spanyol festményei, Wolfnerét nagy magyar mesterek művei, Hatvanyét a XIX. század francia és magyar festői tették értékké. Ezeknek a gyűjteményeknek zár alá vétele és összegyűjtése részben befejeződött, részben még folyamatban van. De e gyűjteményeken kívül számos más gyűjtemény van nemcsak a fővárosban, hanem vidéken is, amelyeknek anyagából többkevesebb alkotás köztulajdonbavétele igen fontos gazdagodást jelent. Mert hiszen a kisajátítás azt jelenti, hogy közgyűjteményeink hiányosságait részben pótolni tudjuk. A Szépművészeti Múzeum például a francia impresszionisták műveit későn, olyan időben kezdte gyűjteni, amikor azoknak az ára a kiszavadalmazású múzeum számára túlságosan nagy volt, viszont a gazdag gyűjtő még mindig meg tudta őket vásárolni. De nemcsak a vezetésem alatt álló múzeum gazdagodása szempontjából fontos a köztulajdonbavétel, hanem a magyar vidék képzőművészeti kultúrájának fejlesztése és irányítása szempontjából is. Eddig is arra törekedtem, hogy a Szépművészeti Múzeum anyagának folytatólagos bemutatásával emeljem a vidék képzőművészeti izlését. Erre vonatkozóan a kolozsvári, győri, pécsi kiállításokat említhetem. A műkincsek kisajátításával ez az akció most sokkal könnyebbé válik és esetleg állandó letétek alakjában ki is bővíthet. Különösen a magyar művészet megfelelő bemutatására gondolok. Ez a legcélravezetőbb eszköz: a közizlés fejlesztésével útját állhatjuk annak, hogy lelkuismeretlen képűgynökök mindenféle selejtes művel árásszák el a jóhiszemű, de tapasztalatlan vidéki közönséget.

— Vajon nyújtott-e az akció különösebb meglepetéseket? — kérdezzük.

— Nekünk, szakembereknek egyáltalában nem, hiszen tudtuk, hogy kinél mit lehet találni. Viszont annál nagyobb lesz közönségünk meglepetése, ha például szembenállhat Greco-nak azzal a remekművével, amely Krisztust az olajfák hegyén ábrázolja tanítványival. Ha megdöbbenhet Goya Ivói-nak láttára, s ha olyan eddig alig ismert Munkácsy- vagy Paál-képekben gyönyörködhet, amelyek méltán sorolhatók közgyűjteményeink eddigi kincsei mellé, de némely esetben meg is haladják azokat. Így például a Herzog-gyűjtemény Grecoi külömbek, mint a Szépművészeti Múzeum eddigi Greco-festményei, Goya Ivói pedig felveszik a versenyt az eddig a múzeumban csodálhatott Vízfordó lánnyal. A gazdagodás azonban nemcsak különleges magyar mértékkel mérve nagy. Mert a köztulajdonba vett műtárgyak között számos olyan alkotás van, amely világviszonylatban is elsőrangúnak számít.

— Az akció csak festményekre terjed ki?

— Mindennemű egyéb értékes műtárgyra. Kiterjed szobrokra, az iparművészet termékeire, sőt értékes könyvekre is. Már eddig is nagymennyiségű ilyen tárgyat

Greco: Krisztus az Olajfák hegyén

— Pénzben kifejezve mennyire rúghat a köztulajdonba vett műkincsek értéke?

— Erre a kérdésre talán a legnehezebb válaszolni — felel a kormánybiztos. — A műtárgyak értéke nagyon ingadozó, ingadozóbb, mint az értékpapíroké. De nem túlzok, ha általánosságban mai értékben az állami vagyonnak sokmillió szaporulatára számíthatunk.

— Mi volt a kormánybiztos úrnak a legmélyebb benyomása az akció során?

— Amint a számos zár alá vett műtárgy egymásután szemem elé került, mindjobban megerősödtem abban a régi meggyőződésben, hogy nincsen régi és új, vagy divatos szóval élve: modern művészet. Csak egy művészet van: a jó, az időtlen. Tiepolo, Chardin, Goya, Greco, Munkácsy és Paál művei ma is olyan korszerűek, mint valamikor voltak. Mert hiszen az igazi, nagy művészet mindig felébeemelkedik annak a korának, mely létrehozta: időtlen és örök.

Jánosa Lajos

Paál László: Tájkép

